

РЕВОЛЮЦІЯ РОСІЙСЬКА

ВІД 1861 РОКУ ДО НАЙНОВІЙШИХ ПОДІЙ.

Ню Йорк, Н. Й.
1917.

ДОМАШНЯ БІБЛІОТЕКА
ВАСИЛИ ДАЗЕЧКА

РЕВОЛЮЦІЯ РОСІЙСЬКА

ВІД 1861 РОКУ ДО НАЙНОВІЙШИХ ПОДІЙ.

Зладив на підставі історичних фактів
Т. Ф-н.

Ню Йорк, Н. Й.
1917.

ПРИЧИНА І ПОЧАТКИ РЕВОЛЮЦІЇ В РОСІЇ.

Щоби зрозуміти теперішню причину революції в Росії, мусимо навести пару фактів з давнійших часів, з тих, коли народ, який Росія загарбала по часті підступом, а по часті огнем і мечем під свою “опіку”, зрозумів, що ся держава не взяла його в свою опіку, щоб дати йому хоть яку небудь свободу, або лекші услівя житя, яких бракувало перед тим часом свому народови, — але забрала на се, щоби зробити з нього своїх рабів, невільників, та послушним “гарматним мясом”.

Зрозумівши се, народи Росії, почали мимоволі приходити до свідомости і переконання, що треба їм яким небудь способом видобутись з російського ярма.

Отже, почали домагатись конституції, свободи в національнім слові, і т. п. Тимчасом, Росія, котра думала лишень робити з

тих народів своїх “верно-православних крестян”, відмовила їм їх жадань і казала, застосоватись до маніфестів, котрі під сі часи часто - густо видавали батюшки - царі, бо в противнім разі тюрми або Сибір.

Народи не уважаючи на ті маніфести, анї на пострах тюрмою і Сибиром,, почали таки домагатись явнійше свободи не лишень на папери, але в дійсности, тоді російський уряд сказав: “Пождіть! Не тратьте в нас надії! Ми все вам зробимо!”.

Та, надія в політиці, і до сего в російській, де православний синод становить найголовнійшу машину ряду, подібна до золотого ланцюшка, котрий дуже легонько може переіменитись в ланцух залізний.

Розуміючи се дуже добре народи під російським обухом, постановили добиватись волі силою. Отжеж, знали що найлучшим шляхом до опімнення ся свободи буде одинока — революція. Тож єще в р. 1861 за панованя царя Александра II. народ, не діждавшись поза обіцянку, вірити в надію царя-батюшки — нічого, встав, — головно в казанській губернії Українці — до революції.

Підчас сеї революції видали казанські Українці відозву до народу, котрої зміст тут наводимо в скороченю:

“Потрібно нам — говорило ся в відозві —

не царя — кровопійця, не імператора, не деспота підшитим іменем сина Божого на чолі зі св. Синодом, ні! А потрібно нам свободи національної, свободи віри, свободи слова, — а найголовнійше, свободи життя, щоб не вмирати з голоду. Наколи Александер II., самодержавець Росії не розуміє, тим гірше для нього. Гнів народу повинен жадати пимсти на цареві і на цілім російським уряді. Тож позір! Всі як оден вставаймо і взиваймо наших братів до скинення з себе царського ярма, вставаймо до — революції”.

Ся революція, повстане казанських Українців не було в силі зробити якого небудь добра, як для себе, так і для своїх братів - невільників, бо цар, Александер II., напакував повно в казанську губерню свого вірного війська, котре дуже скоро і гладко справило ся з “бунтовниками”, з противниками св. православної церкви та батюшки-царя.

Помимо того, що впало багато трупів з казанським, а багато дісталось з ласки милостивого батюшки-царя на шибеницю, в народі не перестала істнувати мрія про воскресенє, про відродженє. Нарід не могучи явно провадити своїх плянів, провадив в таємници. Отжеж, оснувались революційні тайні товариства, котрі мали на ціли провадити дальшу пропаганду революції, а рівнож почали робити заговори на жите царя. І власне в р.

1874, оден слюсар Маліновський іде яко післанник з революційної партії, щоб убити царя, та лиха судьба, чи може його власна необережність, занесла його в руки поліції. — Поліція, вислідивши справу Маліновського віддала його до суду. В суді Маліновський вразьно визнає, що не лишень сам цар є причиною нужди і гнету народів Росії, але рівнож з царем св. Синод і всьой висшій уряд.

По сій події вислано багато гончих собак, щоб слідити революціоністів, а що вислідять, щоб зараз пакувати в тюрму. По тім нещаснім гоненю за революціонерами, багато а багато дісталось в руки вірних собак царя-батюшки можей невинні люди.

Кого лишень підозрівали в який небудь спосіб, пакували до тюрми, а з відтам на Сибір, і так через довший а довший час тішились своїм занятєм вірні собаки царя-батюшки.

Революціонери не були в силі серед такого гоненя розшиирити своєї пропаганди, але і не залишили її зовсім, а лишень чекали нагоди, щоб знов попробувати свої сили з царським кнутом, але найголовніша річ була, що нігде революціонери не могли знайти місця осідку, бо скрізь дуже пошуквано за ними.

Аж в кінці, з весною 1878 р. зорганізовано осаду революційного комітети в сара-

товський губернії, в склад котрого увійшли найліпші сили самарської осади і рештки саратонської. В тім самім часі утворено рівнож осаду в губернії воронежській. Але не довге було існуванє сих осад рев. комітету, бо до року зовсім зникли. Тоді революціонери мусіли переконатися, що село не є тереном агітаційної діяльності. Народу до революції не дало ся добре з'організувати і робота революціонерів носила лишень культуральний характер. Одиноким винятком представлялась робота революціонерів в справі т. зв. Чигиринській, в котрій грав головну ролю Яків Стефанович. Взяв ся він хитрого підступу, і скористав з легковірного в царя народу. В тій цілі привіз до Чигирина підроблену "царську грамоту", в котрій цар розказував своїм вірним селянам получити ся в боеві дружини й вдарити на всіх чиновників, памєщиків, а навіть князів. З верхом 3000 селян дало в той спосіб ошукати ся. З'організували ся, склали навіть присягу. Вість про царську грамоту розійшлась блискавицею помеже народом, — тож і тим самим способом дійшла до уряду. Почались арештування, почали скрипіти шибениці, слали на Сибір.

Тоді народ переконав ся, що впав жертвою якогось лихого отуманеня, і від того часу було труднійше зроби́ти щонебудь між селянством на Україні.

Та помимо сего, що неудалась революційна пропаганда між селянством, революціонери не засипляли свої справи і ніколи не могли погодитись з царським кнутом.

Революційна ідея вщеплюєсь поволи між студентів, а з часом зачинає прибирати грізний характер.

В р. 1877 градоначальник Трепов, візитуючи тюрми на так званій “Предварілце”, знайшов в ній в'язня-революціонера Боголюбова. — Боголюбов увидівши Трепова, не лишень, що не уклонив ся йому, але обернув ся в противний бік від нього. Трепов резсердивсь сим і розказав витріпати різками Боголюбова. Про се довідались революціонери і постановили за всю ціну убити Трепова. Мав сего доконати Попко, але випередила його революціоністка Віра Засуліч. Зістала вона за се арештована, але суд не маючи добрих доводів, не міг удовіднити морду Трепова, — тому на внесок гр. Палена увільнено Засуліч з вини і випущено на волю. Поліція уласкавлену Засуліч хотіла пірвати і адміністраційно укарати, але нарід до сего не допустив.

Вирок уласкавляючої Засуліч змусив ряд скинення маски під якою ховавсь до тепер. — Розпочались шалені переслідування революціонерів і революційної розерви — університетської молодіжи.

В Харкові без жадної причини напали козаки на студентів і побили їх нагайками. Коли сї вісти дійшли до Петрограду, студенти медико - хірургічної академії ухвалили звернути ся до наслідника престола з петицією, в котрій виставлено жаданя холодіжки і представлено харківські випадки.

Досьвідчене робітників, як бачимо, нічого не навчило молодіж.

Слїдуючого дня кинулись козаки на студентів в Петрограді, багато їх побито, поранено, потратовано, а 130 заарештовано. — Випадки, які мали місце в Харкові і Петрограді, вликали заворушення студентів в Києві. І тут заарештовано поперх 150 студентів, з котрих часть вислано адміністраційно.

Сї випадки мусіли впхнути революціоністів на дорогу терору. На білий терор, відповіли червоним.

І так:

В Одесі 1878 р. революціонери ставляють збройний упір поліції і безпереривно стріляють півтора години. Майже всі революціонери зістали ранені. Сей збройний упір, був якби сигналом до дальших кроків. Ряд страшно знущав ся над арештованими революціонерами, — отжеж ті, що позістали на воли постановили дальше провадити рух терористичний. Осїнський стріляє до віце-прокура-

тора Котляревського, котрий пізнійше був оден з найсправнійших царських інквізиторів. Попко забиває полковника жандармерії, Гейкінга. Михайлів, Фроленко і Бараников, пробують збройною рукою увільнити Войнарольського; нападають на жандармів, одного убивають, але другий потрафив пігнати так скоро коні, що не дало ся його увільнити.

В кілька місяців потім, Фроленко випроваджує з київської вязниці Бохоновського, Дейча і Стефановича, а Березнюк (маринар) і Яцебич перебрані за жандармів при вспівуділі Єфремова роблять пробу увільнення Медведева-Фоміна.

24-го липня 1878 р. відбував ся в Одесі суд над Ковальським і товаришами. Дуже багато революціоністів стає коло брами суду в справі увільнення Ковальського. А коли дійшла вість до товпи, що засудили його на смерть, розбішена товпа кидаєсь до брами суду, але військо відпирає стріляючи в товпу. Революціонери відповіли стрілами, причім згинули з їх сторони Павловський і Погребецький.

2-го серпня розстріляно Ковальського. 4-го серпня в відповіди на то, Кровянський і Михайлів убивають шефа жандармерії Мезенцева.

В лютім 1879 р. смутної памяти Гольденберг, пізнійше зрадник революціонерів, уби-

ває харківського губернатора кн. Крапоткіна, а в кінці, 2-го цвітня Соловєв стріляє до царя Александра II.

Російській ряд не хотів розуміти сего, що власне через свій терор, викликав таку енергічну терористичну діяльність зі сторони революціоністів, з нечуваним варварством хотів рух революційний здусити в крові.

Справи політичні винято з під юрисдикції нормальних судів, а передано їх під воєнні суди.

Тоді власне судія спокою в відозві до військових судів зазначив, що в коротці ряд почне будувати шибениці по цілій державі, тож щоб вони виповнювали суди з найліпшим сумлінням, щоб зовсім не щадили революціонерів. І розпочались суди, і розпочали тріщати шибениці під людьми, котрі хотіли вирвати народ з царської неволі.

13-го цвітня 1879 р. відбуває ся суд над Дубровіном, а 20-го вішають його. — 30-го цвітня засуджують на смерть Брашнера і Свириденка, 7-го мая Осінського, всі три гинуть публично на шибениці 14-го мая. — 25-го мая судять Соловєва, 28-го з урочистостію вішають його. — 7-го липня засуджують в Києві на смерть Більчанського, 14-го Федорова, 18-го вішають обох рівночасно. — 25-го липня відбуває ся суд в Одесі над Чубаровим,

Лизогубом, Віттенбергом, Давиденком і Логовенком, 10-го серпня вішають в Одесі Лизогуба, Чубарова і Давиденка, а Віттенберга і Логовенка перевозять до Миколаєва, щоби їх там повісити, і щоби тим самим кинути пострах на мешканців того міста.

Так кровожадні царі Росії справлялись з тими людьми, котрі жадали свободи!

Народови було сего за багато.

Тоді “комітет виконавчий” з рев. партії видав в 1879 р. вирок смерти на царя Александра II. Виїхав він тоді був на літне помешкане до Лівадії. Для виконання доброго і певного замаху, постановлено заложити в 4 місцях міни: 1) в віддали 14 верств від Одеси; 2) в Одесі на Італіянській улиці. 3) під стацією колеї Александровська і 4) під Москвою, при Курській колеї.

Цар вертаючи з Лівадії не заїхав до Одеси, а під стацією колеї Александровська щось піпсулось і не вибух дунаміт, а під Москвою знов через помилку висаджено инший потяг. І цареві нічого не сталось.

Другий замах на царя зроблено таки в його зимовім помешканю. Там вміщено в пивниці велику скриню з динамітом, запалено гніт і коли він догорів до кінця, динаміт вибух. Відразу розсадило будинок, 10 людей згинуло, 58 віднесло рани, але цареві нічого

не сталось, бо під ту хвилю не був присутнім в помешканю.

Замах на царя удався дуже трагічно доперва за третим разом. Сим разом вже постановили революціонери таки на царя кинути бомбу, що і зробили.

Оден з революціонерів, Гринецький, кинув впрост бомбу під самі ноги царици, так, що його розірвало в дрібні кусні.

. По смерті Александра II. всі були сеї гадки, що яка-небудь полекша буде для народа, що дадуть народови свободу. — Але народ грубо помилив ся. Бо новий наслідник престола Александер III. єще кріпше утискав народ, єще тяжші закладав кайдани.

Народ встає до борби з царями знов. — Закладають тайні товариства в Київі, Харкові, Одесі, Саратові, Москві та Петрограді. — Маючи свою власну друкарню, почали видавати революційні відозви, як: до селян, до вільних козаків, до українського народу, до російських офіцерів і т. д. і т. д., а в всіх тих відозвах завзивано до повстаня до борби з царатом.

Робота ішла знакомито, удавалось багато дечого доброго робити в народі, якби не перешкода одного провокатора.

Літом 1882 р. зробили революціонери в Петрограді замах на одного з царських інкви-

зиторів — Судейкіна. Замах не удав ся. Почались переслідування і арештованя революціонерів по цілій Росії.

В Одесі заарештовано поважне число революціонерів, а між ними і Дегаєва. — Дегаєв був офіцером артилерії, чоловіком амбітним, рвав ся до якої небудь роботи, не оглядаючись чи принесе хісно чи шкоду партії. По його арештуваню однак показало ся, що та велика амбіція не відповідала гарту духа. Як лишень дістав ся до тюрми, злякав ся грозячої йому шибениці, ввійшов в переговори з Судейкіном і став його головним агентом. Для замаскованя тої зради, жандарми урядили йому фікційну утечу з криміналу, котра то зробила Дегаєва єще більшим героєм в очах революціонерів. Через якийсь час Дегаєв скривав ся в Николаєві, а опісля переніс ся до Харкова, і тут вже розпочав свою підлу роботу, свою провокацію, видаючи в руки поліції найдіяльнійших членів рев. партії. — З Харкова Дегаєв переніс ся до Петрограду, заложив друкарню, основував товариства, щоби в той спосіб віддати всіх і вся в руки жандармів. І почались безчисленні арештованя. В партії запанувала паніка. Всі розуміли, що до організації дістав ся провокатор, аж в кінці ся справа стягнула на себе підозріння молодіжи. Скликано зібране, на котре завізвано Дегаєва, але сей не прибув, і обавляючись о

своє житє, втік за границю, а опісля сам Дегаєв признав ся до цілої свої огидної роботи.

Рев. партія не засипляла анї на хвилю, робила своє, але і царат не спав, переслідував — арештував, вішав як і попередно, за Александра II.

Тоді переконано ся, що зміна царського трону не принесе жадної полекші для народа, тож постановлено собі тепер убити і Александра III.

В 1887 р. основуєсь в Петрограді нечисельне товариство, котре має за задачу убити царя. Замах мав бути на Невськім Проспекті, коли буде цар їхав до церкви. Тимчасом замах не удав ся, бо правдоподібно хтось здрадив і попались всі революціонери в руки поліції.

Рівночасно 1887 р. сотворюють революціоністи в Харкові невелику терористичну організаційку. Ся організація мріє вже о офензиві, головна ціль її, укоротити за помічю терористичних актів оргію рядових інквізиторів. Але і ті малорадні ціли зістають ударемнені з причини масовиих арештовань.

В лютім 1899 р. петроградська поліція немилосердно збила кількох студентів. То викликало протест. Студенти почали по школах страйки і не ставляючи жадних політичних задань, жадають лишень щоб поліція не мала

жадного права до них і укараня винних за побите студентів. Ряд на їх страйк відповів як звичайно тюрмою, вигнанєм, а в кінци нагайкою.

Незадоволене взростає. Ряд майже без ніякої причини засуджує в Києві на різні кари около 200 студентів. Трудно описати обуренє, яке огорнуло майже цілу суспільність. — Народ чув ся обуреним до крайности.

Те саме дієсь і в Харкові. 19-го лютого 1901 р. уряджено демонстрацію по улицах міста. Військо і поліція старають ся розігнати демонстрантів, ті не уступають поліції і приходять до формальної різні.

В маю, того самого року відбувають ся революційні демонстрації майже на цілий Україні: в Ярославю, Нижнім Новгороді, Києві, Єкатеринославі, Ростові, Одесі, Красноярьську, Батумі і багато інших містах.

З весною 1902 р. розрухи революційні обняли були майже цілу Україну, а найголовнійше зазначились в губернях: Харківській і Полтавській, де селяни палили двори, нищили все, що до дідичів належало. Рівнож сей рік не обійшло без проливу крови, бо жертвою впало кількадесять селян в Харківщині.

По сім не можна було добачити сліднішого руху через три роки, аж до 1905 р., коли

то вибухла російсько - японська війна. Тоді цілий край був в огни. Бюрократія провадила борбу зі всіма, стлумлюючи і топлючи в крові найменший прояв вільної думки, вільного духа. То ту, то там, як звістуні зближаючої ся бурі вибухали страйки, народ з революційними окликами переходив вулиці, а кров ляла ся потоками, але самодержавіє віруюче в свою міліонову армію, пакувалось в що раз гірше безголове.

Вибухла війна. Цар знаючи, що тепер потрібне йому се гарматне мясо, почав благійше успокоювати народ, мобілізувати, і гонити наче ті вівці на заріз. Помимо чисельної переваги російського війська. Росія пріграла війну. Цар не можучи переболіти так великої страти в японській війні. розіслав своїх вірних, гончих собак з наказом більшого переслідованя народу. Але народ, не віруючий в жадні царські ласки, не віруючий в російський уряд, зрєвольтований, ішов дальше, в глубший вир революції без жадного і найменшого страху.

Ряд не здавав собі ясної справи зі змін цілого устрою політичного, і бунти приписував сему, то иншому способови свого поступу з народом. А в краю рух революційний дальше зростав.

19-го лютого відбула ся велика демонстрація в Смоленську, і загальний страйк в Цари-

ні. 22-го 3000 хлопів кирської губернії прийшло до чернігівської і спалили цукровню Терещенка. 4-го марця загальний страйк в Юзівці і напад на поліцію в Лібаві. 13-го погром в Ялті. 14-го аграрні рухи в Гурії і страйк в Самарі. 22-го борба робітників з поліцією в Петрограді. 25-го демонстраційний погріб в Петрограді, забитого робітника Алексєєва, при співучасті 10 тисяч робітників. 27-го селянські розрухи на Кавказі і демонстрація в Нижнім Новгороді. 2-го цвітня демонстрація моряків в галярнім порті. 11-го напад козаків на мешканців Ростова. 18-го замах на поліцмайстра в Чернигові. 24-го погром жидів в Житомирі. 9-го мая бунт моряків на воєнним пароході “Кн. Патьомкін Тавридзкий”, і кроваві заворушення в Одесі. 13-го борба з військом загальний страйк і розрухи в фльоті чорно морській. 16-го бунти моряків в Ридзі. 21-го страйки і великі демонстрації в Єкатеринославі. 27-го розрухи в дисциплінарнім баталіоні в Херсоні. 9-го липня робітничі демонстрації в Нижнім Новгороді. 10-го демонстрації і змасакроване інтелігенції в Нижнім Новгороді.

По таких випадках які зайшли в Росії, підчас рос.-японської війни, цар знав що не дурницею йому пахне, дав народови конституцію (розуміясь, лишень на папєри) і сотворив державне міло — Думу.

Та від 1905 р. переходило російське царство різного рода колізії. Мав цар досить клопотів і з Думою, котру мусів чотири рази розганяти.

Дня 13 марця 1917 розійшлась поголоска, чи так сказати-б “урядові” відомости з Посії, — що цар завісив посіданє Думи і Державної Ради. Рівночасно сего самого дня принесла телеграма зі Штокгольму вістку, що в Петрограді і Москві повстали голодові заворушення. Та часописи, головно англійські, заперечили сему і сказали, що се простий собі штокгольмський гумбок.

Аж нараз, мов грім з неба, приносить телеграма — вже не зі Штокгольму, а з самого Петрограду — вістку з дня 16 марця, що в Росії революція!

Повстанє революції розпочалось як слідує:

В Петрограді, Харкові, Москві, Кронштакті і в інших губерняльних містах вибухли страйки і голодові заворушення. Через кілька днів панувала чиста анархія. Вулиці заповнили ся лютуючими з голоду людьми і непроглядні маси товпили ся кругом пекарень і складів хліба. Слідуючого дня відмовили пекарні спродавати хліб. Тоді роздразнені тим товпи

народа устроїли демонстраційний похід по вулицях міста співаючи революційні пісні і відгрозуючись поліції і рядови. Небавом прийшло до битви між поліцією а народом. В полудни того самого дня (в п'ятницю), Дума зійшла ся на назвичайне засіданє. — Засіданє, з причини розрухів в місті, було дуже бурливе, так, що президентови Думи Родзянкови, на превелику силу, вдало ся утихомирити членів Думи. Коли утихомирив, побідомив їх, що президент кн. Голіцин враз з другими членами кабінету прийдуть на спільне засіданє. Але коли появились на сали члени кобінету, засіданє перемінилось в бурливу демонстрацію, проти правительства. Президент Думи Родзянко і послы Шінгарев і Мілюков розпочали остру критику правительства. На салі повстав крик. Премієр Голіцин, видячи, що до порядку не прийде, замкнув засіданє.

В Думі послы стали відгрозуватись кулаками міністрам, винуючи їх за те все, що від кількох днів діяло ся на улицах міст. А тимчасом обуренє і гнів народа зростали з кождою мінutoю. Слідуючої ночі всі робітники з друкарень вийшли на страйк. В Петрограді не появила ся в суботу ані одна часопись. — Рівнож, в суботу вже мож було бачити, що і між військом щось недоброго, бо вся піхота на розказ стріляти в народ, відмовила послуху. Поліція сама однак почала борбу з наро-

дом, а військо, як на даний знак команди, почало переходити полк за полком на сторону революціонерів.

В п'ятницю пополудни президент Думи Родзянко, вислав окремого післанця до царя з письмом, в яким представив небезпечне положення цілої Росії і зажадав усунення цілого кабінету міністрів. В суботу дістав Родзянко відповідь від царя, яку доручив йому кн. Галіцин, а се був царський указ яким заряджено розв'язане Думи.

В неділю, дня 11 марця, цар не почувачи себе безпечним і не довіряючи нікому, виїхав з Царського Села і удав ся до армії на боєвім фронті.

Почавши від суботи заворушення прибрали вже характер зобсім явної революції. На вулицях міста розпочала ся боротьба між населенем а поліцією і військами, які позістали вірними правительству. Залізничий міст на ріці Неві революціонери висадили у воздух.— По тридневій боротьбі Петроград опинив ся в руках революціонерів.

В вівторок в полідне революціонери були панами положеня.

Полки, яких вислано, щоби стріляли до революціонерів, не послухали приказів своїх властий, але переходили на сторону революціонерів. В богато случаях жовніри вимордували

своїх офіцерів. Найдовше позіставав вірний правительству один фінський полк, який обсадив був будинок маринарки, стріляючи з карабінів і машинових крісів.

Місто зовсім очищено з поліції, котра потративши голови, утікала автомобілями з міста. Порядок на вулицях міста удержували патрульні військові самоходи під командою офіцерів і студентів.

Одна з найцікавіших сцен в революції, було прибуте преображенської гвардії царя перед тавридську палату підчас засідання Думи. Предсідатель Думи вийшов і поздоровив гвардію, промовою, в котрій сказав, що гонор держави і воюючого війська в окопах спочиває на їх карках. Карність ваша мусить бути захована — сказав предсідатель Думи — для того піддайте ся розказам своїм офіцирам.

“Єсьмо готові, покажіть нам дорогу” — відозвались голоси. Гвардії відмашерували з окликом “гурра!”

В хвилі, коли революція вибухла, царська родина знаходила ся в столиці. — Велика княжна Марія була хора на оспу. Великий князь Олексій, син царя, був тяжко хорий. — В коротці зявили ся відділи зревольтуваних військ, а офіцири ввійшли до апартаменту царевої, котра, коли їх увиділа, закликала: “Не поповнюйте знасилувань. Я єсьм вже

тільки сестрицею - опікункою при своїх хорих дітях”.

Революціонери віднесли перемогу не лише в столиці Росії, але і в інших містах, як Москві, Харкові, Нижнім Новгороді, Кронштаді і багато інших.

Арештоване Кабінету.

Провідники послів Думи скликали в Товрійській палаті надзвичайне засідання Думи, на якому проголошено усунення цілого кабінету і вибір тимчасового уряду. По засіданню, на наказ Думи заряджено арештування всіх членів колишнього кабінету, а разом з ними понад 1000 урядовців поліції. Рівночасно Родзянко, голова думи вислав телеграму до царя, наступного змісту:

“Остатня година вибила твого урядування, а народна воля звитяжила”.

Потім обрано новий кабінет міністрів, в склад якого увійшли:

Князь Юрій Е. Львов, президент кабінету і міністр внутрішніх справ.

Проф. Павло Н. Мілюков, міністр закордонних справ.

Проф. Мануїлов з Москви міністр освіти.

А. І. Гучков, колишній президент Думи, міністр війни.

М. І. Шінгарев, посол з Петрограду, міністер рільництва.

М. Терщенко, посол з Київа, міністер фінансів.

Керенський, посол зі Саратова, міністер судівництва.

Н. В. Некрасов, заступник президента Думи, міністер залізниць.

М. Годнев, посол з Казани, головний контрольор.

Цар “резигнує” з престола.

Довідавшись про революцію, цар вибрався до Петрограду. В дорозі, як говорять, він завважав, що його стережуть якось не в такий спосіб як се звичайно бувало, — але так, начеб він був справнім в'язнем. В Пскові поїзд з царем задержано. Мало се стати ся на приказ генерала Рузьского. Цар зрозумів тепер, що положенє стаєсь небезпечним і згодив ся прийняти на авдієнцію представників Думи. Вони розповіли йому, що дієть ся в столиці і пояснили, що посиланє туди військ з фронту не поможе, бо вони переходять на сторону народа, скоро лиш ввійдуть до Петрограду.

Цар став торгувати ся та ще гірше занепокоїв ся про своє особисте безпеченство і ратунок своєї родини. Генерал Рузьский в

імени армії заляв ся, що ні цареви, ні його родині не станеть ся нічого злого. Тоді цар забажав побачити ся з жінкою. Йому відповіли, що на разі се не можливе. Цар попав в розпуку і як говорять, хотів відібрати собі жите, але від того відрадив царя його духовник. В кінци цар побачив, що нема виходу, та сказав, що його зрадили в невдячний і підступний спосіб.

“Ну, чогож ви хочете від мене?” — запитав Миколай II.

“Ви мусите зречи ся трону” — відповіли представники Думи, а генерал Рузький своїм мовчанєм потвердив їх домаганє.

Цареви підсунули готовий текст абдикації, він підписав його і Росія зістала без царя.

По абдикації царя, розпочалось одно з найбільших польовань на шпігунів в Петрограді. Народ і військо переслідували інтригантів.

Генерал Сухомлінов, бувший міністер війни був першим, котрого увязнив народ.

Граф Фридерікс, старий міністер царського двора є заарештований. Дім його зовсім знищено.

Графиню Клейн Міхаель витягнуто з хінського посельства і заарештовано.

Царицю заарештовано і усаджено в тавридзкім домі. Єпископ Пітрим і М. Курлов на-

чальник охрани зістали рівнож заарештовані. Барон Стекельберг вистрілив зі свого вікна до жовнірів, — жовніри впали до його помешканя, витягли його, і убили на улиці.

Генерал Де Кронінг стріляв з вікна до жовнірів і убив двох. Розюшена товпа напала на його помешканє, убила його, і волікла трупа довго по місті, а в кінци вкинула до ріки Неви.

Першим ділом є оголошенє амнеції для всіх політичних і релігійних переступників. Теперішній міністер справедливости заявив:

Наші товариші з другої і четвертої Думи безпідставно сказані на вигнає до Сиберії, зістануть увільнені. Під моєю опікою суть всі премієри і міністри старого ряду. Будуть мусіли вони відповідати за всі насильства поповнені на народі. Відроджена Росія не поверне більше до гнилих і підлих метод старого ряду. Всі арештанти відповідати будуть публично в судах.

Всі постановленя нового ряду будуть публично оголошені.

Вільна Росія народила ся і ніхто вже не буде в змозі видерти народови вільности з рук.

Не забувайте охрани! — Най живє вільна Росія!

Тисячі політичних рос. переступників, що знаходять ся в Нью Йорку роблять заходи,

щоб повернути назад до Росії і взяти чинний уділ в революції.

Нове російське правительство видало слідуєчу проклямацію до народа :

“Горожани! Екзекутивний комітет Думи при спільній помочи війська і жителів міста, відніс сьвітло побіду над зненавидженими силами старого правительства і ми тепер можемо приступити до організованя сильнійшої екзикутивної власти при помочи мужів, яких минувша політична діяльність запевнює їм довіре вітчизни. Новий кабінет буде опирати своє поступоване на слідуєчих засадах :

Перше: — Безпроволочна загальна амнестія для всіх політичних і релігійних преступників, включаючи акти терористичні і провини військові та аграрні.

Друге: — Свобода слова і преси, свобода стоваришеня, юній і страйку, з розширенєм тих свобод на військових урядників в границях військових приписів.

Трете: — Знесене всіх суспільних, релігійних і національних обмежень.

Четверте: — Приступити сейчас до приготованя і скликаня конституційних зборів, основаних на загальнім голосованю, які заправляють державну власть.

П'яте: — Поліцію заступить ся народною міліцією, на чолі якої стояти муть вибрані народом старшини, одвічальні перед правительством.

Шесте: — Громадські вибори мають опирати ся на загальнім голосованю.

Семе: — Війська, що брали участь в революційних рухах, не будуть розоружені а остануть в Петрограді.

Осьме: — Заховуючи строгу мілітарну карність серед війська в чинній службі, пожаданім є, щоби знести всі непотрібні обмеження, які відбирають жовнірам товариські права, що ними хіснують ся другі горожани.

Провізоричне правительство висказує отсим, що воно не хоче на основі обставин, спричинених війною відкладати здійснене повисшої програми на будуче, але бажає перевести її в жите в можливо найкоротшім часі.

Перестали молити ся за царя.

Не тільки революціонери, але навіть ті, що на позір були найбільшими почитателями царя-батюшки, — попи забули про свого божого помазанника і навіть молити ся вже більше за нього не хочуть. Підчас богослуження в російській катедрі на 97 ул. в Нью Йорку, архиепископ Євдоким опустив в своїх моли-

твах імя царя і членів царської родини. Зібраний народ скоро завважив таку важну зміну в службі божій і в церкві знамітне було велике здивоване і зворушене. Один москаль не витримав і крикнув в голос: “Гура — руська свобода!”

На руїнах царя став революційний ряд. П. Мілюков прийняв в міністерстві заграничних справ представителів чужих держав, а потім відбула ся довга кабінетова конференція. Першим ділом міністра було вислане телеграмами за границю до російських дипломатів, що сполучена Росія буде провадити війну спільно з аліянтами, аж до побіди.

Столиця під сю пору має подостатком поживи. Революційні партії винайшли тисячі тонн поживи в складах. Портрети царя і цариці зістали подерті і подоптані. Російські прапори з двоголовим орлом зістали здерті і заступлені червоними прапорами.

Синод, що зібрав ся під проводом київського митрополита, висказав радість з вільности православної церкви і лояльність що до нового ряду.

Банк російсько-азиятський дав 250.000 рублів для увільнених в'язнів.

Около 400 політичних в'язнів в Москві зістало випущених на вільність. Рівночасно 1700 кримінальних в'язнів утікло з криміналів. Не

знищені поліційні архіва зістали видані зна-
ному революціоністі Болодимирови Бурцево-
му. Міністер справедливости Керенський о-
тримав в Петрограді з банку мільон рублів на
рядові потреби. Рівночасно Керенський від-
кликав баніцію видану на мордерців Распуті-
на. Великий кн. Дмитро і кн. Юсупов повер-
нули до краю.

Російські армії на фронтах зістали заві-
домлені о усуненю царя Николи II. Відомість
ся викликала після урядових донесень, вели-
кий ентузіазм в війську.

Ціла фльота балтицька і форти Свіборг і
Виборг прилучили ся до революції, піддаючи
ся новому рядови.

Про остаточну долю російського царя кру-
жать ріжного рода поголоски. З Петрограду
доносять, що в останних днях розпочато силь-
ну агітацію за тим, щоби царя Николая по-
скінченю війни видалити за границю Росії.—
Присутність царя і його родини в Росії вважа-
ють небезпечною, бо вона могла би причи-
нити ся до скріплення реакції, а навіть дове-
сти до домашної війни.

Після найновіших відомостей, цар є аре-
штований з цілою своєю родиною.

Одним з перших заряджень нового ряду,
було визначене комісії для урегулювання цін

живности. Ціни ті спали 20 до 50 процент. — Розпочато організацію над провадженням споживчих продуктів.

Теперішня російська революція, се переворот в життю народів Росії. Ся революція принесла поневоленим народам не лише свободу віри, свободу слова, але що найголовнійше, свободу національного розвитку.

В Росії живе з верхом 30 мільонів Українців. З загарбанем Українців, Росія постановила і докладала всіх сил, щоби винародовити сей народ, щоби зробити з нього правдивих “настоящо-руських крестян”. Та по часті і удавалось Росії довершувати своє діло, але не зовсім. Народ український, знав і розумів добре, що з сею царською підпольною роботою треба провадити безнастанну борбу, і борба, безнастанна, провадилась довгі а довгі часи, аж до послідного часу, до сьогочасної революції.

Вибухла революція. — Ряди перемінились, і Росія, та деспотична Росія, котру цілий сьвіт називав “тюрмою народів”, приходить до нового життя. І сей народ, український народ, гнетений від віків — дістає свободу, свободу слава, свободу преси, свободу національного відродження.

Тепер без найменшого сумніву ми повинніб стреміти до злученя всеї України, бо знаємо, що будемо творити одно-цільну, нероздільну націю, а тоді лекше і збільшим успіхом здобудемо неограничені свої права, котрі нам належать ся, яко народові існуючому на сьвіті.

Нью Йорк, 27 марця, 1917.

